नित्यमसर्वथा अदेयधनमस्य सनित्यादेयधनः अथापि अल्पेऽपि कोशः ॥१५॥१६॥ अब्राह्मणेति दीर्घेनमसः पुत्रेषु शूद्रायां जातेषु काक्षीवदादीषु ब्राह्मण्यादर्शनादिति भावः एवं चतस्र अमेत्रकाः संस्काराअपि भ
वंति त्रिषु क्षत्रियादिषु एतच्छ्रादार्थं अवध्यार्थं चोक्तं विप्रात्वैश्यायां चजातस्य मातृजातीयत्वस्य वक्ष्यमाणत्वात् ॥१८॥१९॥२०॥ समुत्पन्ने आनृशंस्यं ॥२०॥ यद्यपीति एतेन बंधुषु अपुत्रासपुत्रोधिकं भाग
महतीति ज्ञायते ॥२१॥ वृथा यज्ञादिप्रयोजनं विनानसाधयेत् प्रतिग्रहादिना वा दाय हरणेन वा नलिप्सेत् ॥२२॥ त्रीति सहस्रत्रयाद्धनं विना वा तापि स्त्रियोधिकोदायोनदेयइत्यर्थः तदपि तथा दत्तं चेत् भर्त्री

शूद्रायां ब्राह्मणाज्जातो नित्यादेयधनः स्मृतः॥ अल्पं चापि प्रदातव्यं शूद्रापुत्राय भारत ॥१५॥ दशधा प्रविभक्तस्य धनस्यैष भवेत्क्रमः॥ सवर्णास्तु जातानां
समान भागान्प्रकल्पयेत् ॥१६॥ अब्राह्मणं तु मन्यंते शूद्रापुत्रमनैपुणात्॥ त्रिषु वर्णेषु जातो हि ब्राह्मणाद्ब्राह्मणो भवेत् ॥१७॥ स्मृताश्चवर्णाश्चत्वारः पंच
मोनाधिगम्यते॥ हरेच्चदशमं भागं शूद्रापुत्रः पितुर्धनात् ॥१८॥ तत्तु दत्तं हरेत्पित्रा नादत्तं हर्तुमर्हति॥ अवश्यं हि धनं देयं शूद्रापुत्राय भारत॥१९॥ त्रिवा
र्षिकाद्यदाभक्तादधिकं स्याद्द्विजस्य तु॥ यज्ञे तत्तेन द्रव्येण न वृथा साधयेद्धनं ॥२२॥ आनृशंस्यं परो धर्म इति तस्मै प्रदीयते॥ यत्र तत्र समुत्पन्ने गुणाये
वोपपद्यते ॥२०॥ यद्यप्येष सपुत्रः स्यादपुत्रो यदि वा भवेत्॥ नाधिकं दशमाद्दद्याच्छूद्रापुत्राय भारत ॥२१॥ + त्रिसहस्रपरो दायः स्त्रियै देयो धनस्यवै
भर्त्रीतच्च धनं दत्तं यथार्हं भोक्तुमर्हति ॥२३॥ स्त्रीणां तु पतिदायाद्यमुपभोगफलं स्मृतं॥ नापहारं स्त्रियः कुर्युः पतिवित्तात्कथंचन ॥२५॥ स्त्रियास्तु यद्धनं दत्तं
तं पित्रा दत्तं युधिष्ठिर॥ ब्राह्मण्यास्तु हरेत्कन्या यथा पुत्रस्तथा हि सा ॥२५॥ सा हि पुत्रसमा राजन्विहिता कुरुनंदन॥ एवं धर्मं मनुस्मृत्य न वृथा साधयेद्धनं
युधिष्ठिर उवाच शूद्रायां ब्राह्मणाज्जातो यद्यदेयधनः स्मृतः॥ केन प्रतिविशेषेण दशमोप्यस्य दीयते ॥२७॥ ब्राह्मण्यां ब्राह्मणाज्जातो ब्राह्मणः स्यान्नसं
शयः॥ क्षत्रियायां तथैवस्याद्वैश्यायामपि चैव हि ॥२८॥ कस्मात्तु विषमं भागं भजेरन्नृपसत्तम॥ यदा सर्वे त्रयो वर्णास्त्वयोक्ता ब्राह्मणा इति ॥२९॥

भोक्तुं शक्तो तिनत्वदत्तं ॥२३॥ कुर्युः पुत्रा इति शेषः पतिवित्तात्पत्यादत्ताद्वित्तात् ॥२४॥२५॥ धर्मो विभागप्रकारः वृथा अन्यायेन साधितैर्द्रव्यैः कृतमपि यागादि निष्फलं भवतीति भावः ॥२६॥ शूद्
द्रायामिति तस्य प्रागुक्तं नित्यादेयधनं स्वं तच्चानंतरोक्तदशमांशदानविधिना विरुद्धमित्यर्थः ॥२७॥ यदा तिसृणामपि पुत्रा ब्राह्मणा एव तदा किमर्थं मेषां भागो विषम्यमिति द्वितीय आक्षेपः ॥२८॥२९

Digitized by Google